

decît excepțional, problema cugetării asupra a ce depășește interesul privat, eventual și imediat.

Speranța poetului se îndreaptă spre cei care nu numai cugetă, precum Cezarul eminescian, ci și consimt empatia care i-ar solidariza moral cu necezarii, fie și numai pentru că ei știu că finalul destinului tuturor este unic și același.

Viorel HODIȘ

ELIMINAREA CACOFONIEI DIN TEXTUL BIBLIC

Fenomenul¹ – din păcate, prea răspîndit printre noi, românii – este considerat de către cei pretențioși, îndeobște, indezirabil, chiar „rușinos”. Este, indiscutabil, dovada unei precare cunoașteri a bogăției de resurse ale limbii, ale oricărei limbi naturale.

Dacă în beletristică poate apărea, uneori, intenționat (în epigrame, spre exemplu), în *Sfînta Carte a Cărților*, evident, n-are ce căuta.

Vorbitorii românei, chiar și condeieri prestigioși, sînt prea „îngăduitori” și toleranți în această privință. Chiar și Eminescu. Chiar și celor mai savanți, mai sobri și exigenți dintre scriitorii și filozofii contemporani le „scapă”, aparent din neatenție².

Desigur, nu numai așa-zisele „admisibile”³ sînt în discuție, ci orice „asociație [sic: asociere!] neplăcută de sunete”, orice „suprapunere de sunete discordante, [orice] lipsă de armonie”⁴, care „rănește urechea”⁵. Plaga este ineputabilă în forme de manifestare. Iată doar cîteva;

- DE – DE: depin**DE DE DE**magogia candidatului;
- EEA I – A: id**EEA I – A** venit repede;
- LE – LE – LA – LE: cărți**LE LE LEg LA LEg**ătorie;
- MELE – MELE: simpto**MELE MELE**;
- ME – NELE – NELE: ter**MENELE NELEg**iferate;
- SE – SE – SI ...: **SE SESIzaSE SENiorul** etc.

Toate construcțiile de aceste tipuri – potrivitnice salutării *eufonii*⁶ – ar trebui să dispară din limbă. Din limbajul biblic, indiscutabil. Să nu ignorăm faptul că textele biblice, absolut toate, sunt structurate în versete, ceea ce înseamnă *poezie, poetică* (<it. *poematico*), muzică celestă, limbaj sfînt, înălțător.

Propun, deci, *diortosirea*⁷ *tuturor tipurilor* fenomenului (nu există „cacofonii admisibile”!), care – cu sau fără voia (bănuiesc, numai fără voia!) traducătorilor – s-au strecurat în variantele românești ale **Cărții Cărților, Biblia**.

Fiind spațiul foarte limitat, voi da – unele, anume, abreviate – doar cîteva exemple, *passim*, însoțite de soluții, doar acele soluții pe care le voi considera în afara oricărui pericol de „alterare” a mesajului biblic:

„*Ei se laudă CĂ CUnosc pe Dumnezeu [...]*” (Tit,1:16)⁸ // *că-L cunosc...//*, restabilind, astfel, și **concordanța** – obligatorie (!)⁹ – **cu sintaxa complementului direct „personal”**, adică exprimat prin *nume de persoane*, respectiv *pronume*.

„[...] să faceți temeini**CĂ CHE**marea și alegerea voastră” (2 Pet,1:10)¹⁰ //... să faceți temeinic**E**, și **chemarea**, și

Cel mai convingător titlu al poemului ar fi fost *Umbre pe pînza vremii*, intermediar între primul, *Proletarul*, și cel definitiv, fapte relevate de editori.

Este posibil ca recitirea, acum, a poemului publicat acum 136 de ani să fi dus la relevarea unor nuanțe în interpretare, care pot interesa.

alegerea ... //, învederînd, astfel, prin pluralizare (temeinic**E**) adevărul contextual – după mine, indiscutabil (!) – că și alegerea trebuie făcută ... temeinică, nu numai chemarea!¹¹.

„[...] iată că a ieșit Rebe**CA, CU** urciorul pe umăr [...]” (Gen, 24:45)¹²//Rebeca a ieșit **cu** urciorul ... //.

„Aceștia sunt fiii Liei [sic], pe care **EA I I-A** născut lui Iacob [sic]”; „Aceștia sunt fiii Zilpei [...], pe care **I I-A** născut ea lui Iacob [...]” (Gen, 46:15 și 18)¹³. Consider mai elevată – deși licențios, adică evaziv-gramaticală ! – rezolvarea în ed. Corn/98 și TH-E/02: „[...] fiii pe care **I-A** născut lui Iacob Lea [...]”; „[...] pe aceștia **I-A** născutea **EA** lui Iacob”. Evazivă din punct de vedere gramatical, întrucît „ieșirea din culpă” s-a realizat prin „sacrificarea” dativului scurt, altfel, obligatoriu, avînd același regim cu acuzativul scurt al numelor de persoane, respectiv pronume¹⁴.

„Eu însă am aflat [...] că numa’ ce auzi vise**LE LE** și tălmăcești” (Gen,41:15)¹⁵; „Pîrghii**LE LE** vei trece prin inele [...]” (Exod, 27:7)¹⁶ //... că tălmăcești vise**le** imediat ce **le** auzi//; //...vei trece pîrghiile prin inele... //, astfel încît – prin postpunere verbului, în ambele exemple – complementul direct „**nepersonal**” (visele, pîrghiile), în deplină **concordanță cu sintaxa acuzativului** (și dativului), nu mai are obligația de a se dubla cu pronumele scurt în acuzativ (**le**).

„[...] Eu am să fac să vină un potop de a**PE PE PĂ**mînt, ca să nimicească orice făptură de sub cer [...]” (Gen, 6:17)¹⁷; „Și a dat drumul corbului ca să va**DĂ DE** a scăzut a**PA PE PĂ**mînt” (Gen, 8:7)¹⁸//... am să inund **pămîntul** cu un potop de **ape**//; // ... spre a **vedea dacă** au scăzut **apele** pe **pămînt** // . Contragerea infinitivală (a vedea) – întrutotul egală conjunctivului corespunzător (să vadă), nu numai în limba română – rezolvă una din cacofonii, fără a induce vreun prejudiciu mesajului.

„Și a zis regele: «Să se întoarcă la ca**SA SA**, dar fața mea nu o va vedea». Și s-a întors Abesalom la ca**SA SA** [...]” (2 Regi, 14:24)¹⁹; // ... la casa **lui**...// , contextul permițînd echivalarea celor două expresii ale „posesorului” (adjectivul posesiv **sa** = genitivul pronumelui personal **lui**) fără nici o „știrbire”.

„Corabia în**SĂ SĂ** o faci așa: [...]” (Gen, 6:15)²⁰; „Văzînd în**SĂ SĂ**ra că fiul egiptencei Agar [...] face glume pe seama lui Isaac [...], a zis către Avraam [...]” (Gen, 21:9-10)²¹ // **însă** corabia s-o faci așa...//, realizînd prin aceasta și salutara joncțiune (**s-o** faci), care, scurtînd cu o silabă, armo-

nizează și fluidizează propoziția. Cît privește al doilea exemplu, propun deplasarea în sens invers a lui **însă**: //văzînd Sarra, **însă**, că fiul egiptencei...//. Considerăm că permutarea topică a conjuncției adversative (**însă**), (operată în ambele exemple, fie în amonte, fie în aval) – întrutotul permisă de sintaxa românească a coordonării! – este preferabilă renunțării la ea (cum procedează traducătorii acestei cărți din alte ediții²²), prin aceea că „sensul adversativ”, prezent în context – element important, cred, al mesajului – numai astfel se conservă.

„[...] Lot s-a sălășluit în cetățile din ținutul Iordanului **ȘI ȘI-A** întins corturile pînă la Sodoma” (Gen. 13:12)²³// ... **întinzîndu-și** corturile pînă la Sodoma, // considerînd că facilitatea contragerii, aici gerunziale (ca și a celei infinitivale)²⁴, conduce la eliminarea conjuncției cacofonice, și (și-a), contribuind, în plus, și la fluidizarea frazei, fără a aduce vreun neajuns mesajului.

„Dacă cine**VA VA** prinde hoțul asupra faptei și-l va lovi de moarte, nu i se va socoti omor” (Exod. 22:2)²⁵// dacă **va** prinde cine**va** hoțul asupra faptei...; dacă cine**va o să prindă** hoțul...; dacă cine**va are să prindă** hoțul...// etc. Schimbînd diateza, din activă în pasivă, respectiv reflexiv-pasivă – între-prindere „gingașă”, care în alte contexte poate afecta grav mesajul! – multe ediții²⁶ oferă, aici, și alte soluții simple și elegante de „ocolire” a indezirabilului fenomen, pe care-l combatem aici. Căci limba, orice limbă naturală, dispun(e) de numeroase resurse vizînd „înnobilarea”, „sfințirea” și înfrumusețarea expresiei.

„În concluzie, bogăția lexicală și suplețea limbii permit ieșirea din orice „încurcătură”, dar... doar celor ce – respectînd-o și iubind-o! – ajung s-o cunoască în intimitatea ei”²⁷.

Spre gloria Celui de Sus! Amin.

ABREVIERI:

- **Bart/01: Biblia sau Sfînta Scriptură**, [versiune diortosită după **Septuaginta**, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania], Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 2001, 1830 p. (+ 6 p. hărți);

- **BFBS/66: Biblia sau Sfînta Scriptură a Vechiului și Noului Testament**, The British and Foreign Bible Society, London, 1966, 1223 p.;

- **Biblia 1688/1991: Biblia 1688**, Pars II: Exodus, Ed. Universității „Al.I. Cuza”, Iași, 1991 [Monumenta Linguae Dacoromanorum, sub auspiciile Univ. „Al.I. Cuza” și „Albert-Ludwig”-Universitat-Freiburg], 391 p.;

- **B.O.R.:** Biserica Ortodoxă Română;

- **B.O.R./68/75/94: Biblia sau Sfînta Scriptură**, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., ed. 1968, 1975, 1994;

- **Corn/98: Biblia, traducerea Cornilescu, cu explicații** [tipărită de organizația Christian Aid Ministries, Berlin, Ohio, ed. a V-a, tipărită în S.U.A., 1998, 1223 p. + „Materiale ajutoare” + „Concordanță biblică” (354 p.) + fotografii și hărți (16 p.)]

- **DEX: Dicționarul explicativ al limbii române**, Ed. Univers Enciclopedic, București, numeroase ed.;

- **Ed. ... ed.:** Editură, ediție;

- **supra** (lat.): mai sus;

- **TH-E/02: Biblia sau Sfînta Scriptură**, traducerea Dumitru Cornilescu, ediție de studiu **Thompson**, Editor coor-

donator: Paul Negruț, Ed. Universității Emanuel, Oradea, 2002, XLVII + 1761 + 16 (tabele/hărți) p.

Note:

1. V. definiția în DEX, s.v. **Cacofonie**.

2. V. G. Liiceanu, *Ușa interzisă*, ed. A II-a, Ed. „Humanitas”, București, 2007: „Diseară voi mîn**CA CU Cîțiva prieteni...**” (p. 279).

3. *Biseri**CA CA**toolică, Ion Lu**CA CA**ragiale, tacti**CA CA**valerilor etc.*

4. V. *supra*, nota 1.

5. V. *Larousse Universel*, vol. I, Librairie „Larousse”, Paris, 1982, s.v. **Cacophonie**: „*Rencontre de mots ou de syllabes qui blessent l'oreille, comme: ciel! si ceci se soit!*”.

6. V. definiția în DEX.

7. V. **Lambros Petsinis**, *Ellinoroumanikon Lexikon, Dorikos, Athina, s.a. (447 p.)*, s.v. **diorto**, „a îndrepta, a corecta”.

8. ed. TH-E/02 (v. anexa ABREVIERI). Propun ca **dior-tosirea propusă** de noi să apară – în lipsa altor mijloace – **între bare duble**: (// ... //). Evident, referirea la *toate* edițiile/traducerile Bibliiei în limba noastră este un desiderat sublim, dar rămîne... virtual, deocamdată. De aceea, vom avea în vedere mai îndeaproape edițiile monumentale ale acestui început de secol XXI, dar și alte ed. ale sec. XX, ce ne stau la îndemînă.

9. V. orice *gramatică românească* din sec. XX – XXI.

10. ed. B.O.R./68.

11. Găsesc justă și soluția adoptată de autorii ed. TH-E/02: ... *să vă întăriți chemarea și alegerea voastră...*, în total respect pentru ed. Cornilescu/98 (în continuare: **Corn/98**), sub rezerva că **dublarea „posesorului”** (*dativul posesiv vă + adjectivul posesiv voastră*) conduce direct și sigur la... *pleonasm*.

12. ed. Corn/98, ed. Bart/01 și ed. TH-E/02. Schimbînd doar **urciorul** cu **vadra**, ed. TH-E/02 și Corn/98 conservă construcția cacofoni**CĂ CA** (sic !) atare: ... *a ieșit Rebe**CA CU** vadra...* Chiar și-n textul „liber” de orice presupuse constrîngeri, portretul „REBECA” (TH-E/02, p. 35) ne prezintă „o femeie foarte frumoasă numită Rebe**CA, CA**re s-a dovedit a fi o rudă îndepărtată (...) a lui Avraam”.

13. ed. Bart/01.

14. V. *supra*, nota 9.

15. ed. Bart/01.

16. *Idem*.

17. ed. TH-E/02.

18. ed. B.O.R./68 și B.O.R./94.

19. ed. B.O.R./75

20. ed. B.O.R./68.

21. ed. Bart/01.

22. ed. Corn/98, respectiv TH-E/02.).

23. ed. B.O.R./ 68. *Idem*: Bart/ 01., TH-/02, Corn/98 etc.

24. V. *supra*, 06.

25. ed. Bart/01.

26. **Biblia 1688/ 1991**; ed. BFBS/ 66; ed. B.O.R./ 68; ed. B.O.R./ 94; ed. Corn/98; ed. Bart/02; ed. TH-E/02, ed. Pensylv/06 etc.

27. Este concluzia Simpozionului „ASTRA CLUJEANĂ – REDIVIVA”, Cluj-Napoca, 21 ianuarie 2010.